

MIRADOR

SEMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 135 - Barcelona, dijous, 3 de Setembre de 1931

**La C. N. T. sembla que vol
anar per bon camí.
A veure si els fets confir-
men els propòsits.**

LA SETMANA POLITICA

El debat constitucional

La setmana passada, les Corts Constituents van començar la tasca per la qual han estat convocades: la discussió del projecte de Constitució.

El debat parlamentari, com és natural, ha versat en els seus començos sobre la totalitat del projecte. Debat sense resultats concrets, però on es definirà l'actitud dels diferents sectors de la Cambra, que des-

Es indubtable que el projecte presentat per la Comissió sofrirà modificacions. Per nosaltres, la del títol i posant-lo d'acord amb el vot particular dels diputats catalans senyors Alomar i Xirau, és essencialíssima. I, a part d'aquesta, la modificació més important serà, segurament, la supressió de molts articles que no són pròpia-ment matèria constitucional.

La Comissió que ha redactat el projecte constitucional, amb el seu president Jiménez Asúa i els caps de les minories

prés, en la discussió sobre l'articulat, es traduirà en elaboració detallada de la nova Constitució espanyola.

Fins ara tots els discursos pronunciats, entre ells algun de molt notable, han versat sobre tres punts del projecte: el principi d'autonomia dintre l'Estat espanyol, com a primer pas cap a una República federal; el problema religiós; la invasió de matèries no constitucionals.

Evidentment, aquests tres punts dominen per sobre dels altres en el projecte de Constitució i no és d'estranyar que en un debat sobre la totalitat passin a primer terme.

La posició de la Cambra no es podrà veure fins al final del debat, però des d'ara semblen assegurats els principis d'autonomia i de separació de l'Església i de l'Estat amb el reconeixement de l'absoluta llibertat de consciència, que — destruït el militarisme — asseguruen el començament veritable d'una nova Espanya.

Com s'ha dit i repetit tantes vegades, la monarquia portava en ella mateixa tres tares que obstaculitzaven tota activitat nacional: el centralisme, el poder del clergat i el de la milícia. Destruint aquest darrer gràcies a l'obra positiva del senyor Azana, és natural que un tema com el de la defensa del territori i la declaració de guerra, per bé que importantíssim, hagi passat a segon terme en un debat sobre la totalitat del projecte de Constitució, deixant la davantera als altres dos problemes fonamentals, en els quals tot està per fer.

Contra el parer de molts derrotistes que voldrien que llurs temors — o millor dit, llurs esperances — es convertissin en realitats, el debat sobre la Constitució és portat amb una elevació que indubtablement ajudarà a la solució pràctica dels problemes constitucionals sense provocar cap avalot fill de partidismes intransigents.

No parlem ja del principi d'autonomia, reconegut gairebé per tothom — i que, després del viatge del President Macià a Madrid, s'ha vist que no tindria una forta oposició, almenys pel nostre problema autonòmic —, sinó del problema religiós, que, arrelat en certes comarques i poc o molt en totes, pot ésser explotat per profiteurs terribles.

A aquesta serenitat que domina tot el debat fins ara, han contribuït molt, sens dubte, les negociacions preliminars que s'han portat a cap, tant les dels homes d'aquí amb el Govern de Madrid, quan el viatge del President Macià, com les del Govern de Madrid amb el representant del Vaticà. La posició en aquest afer de la més alta representació de l'Església, a Espanya, pot contribuir molt a la solució de totes les diferències, i sembla que per a la diplomàcia eclesiàstica és un destorb l'actuació d'un cardenal Segura, i que en la separació de l'Església i de l'Estat no veu el cataclisme que hi volen veure les extremes dretes del nostre país.

Quan s'entri a la discussió de l'articulat, anirem comentant les incidències del debat. Aleshores aquests temes, que ara serveixen perquè els diferents sectors de la Cambra es situïn en vista als debats que començaran la setmana que ve, s'aniran concretant i s'anirà perfilant la constitució definitiva d'una nova Espanya.

El projecte de Constitució pateix del defecte d'ésser poc concret, i això ha estat reconegut per la majoria del país.

Una Constitució ha d'afirmar els principis bàsics que, reconeguts per la majoria del

Jiménez Asúa

país, tenen de regular la seva vida política i partint dels quals les demés lleis tenen d'estructurar el pensament de l'època.

La República — va dir un ministre actual — no té de pendre una forma definitiva; és tan sols una base que permetrà l'evolució de la vida a Espanya.

Això és la República i la Constitució. Voldrien fixar massa coses, tant pot ésser un perill per haver-se adelantat a la realitat, com un fre per evolucions futures.

Els Dijous — Blancs

Quants anys tindrem de
Vida amb majúscula?

L'estructuració de la vida social obliga als homes a escollir una mena o altra d'activitat. No per altra raó l'un és metge, l'altre advocat, l'altre industrial, l'altre obrer, etc. Aquestes activitats hom se les desempallega tan bé com sap o tan comodament com pot. Dessota, però, hi ha l'home, amb les seves tendències innates, amb tota la seva vida cordial, sentimental i sexual. La seva professió constitueix per a ell un mer automatisme, una cosa que no interessa el seu jo autèntic.

Llevem-ne les raríssimes excepcions de persones en les quals l'ànima de llur professió arrela fins la consciència substancial de l'ésser.

Ara bé: d'aquest món profund dels afectes i tendències innates, encara n'hem de fer una altra abstracció. En primer lloc el temps i les energies que hom ha d'invertir dins la seva vida automàtica minven i modifiquen el descabellament del jo veritable. Després, atès que no vivim com Robinson dins una illa deserta, sinó que hem de dur a terme moltes de les nostres actuacions humanes dins la societat, el marge d'espontaneïtat absoluta de nosaltres mateixos queda reduït pràcticament a una cosa: inversemblantment petita, la qual, encara, gairebé mai pot sortir de l'esfera de la nostra imaginació.

Per això, si admetem que la màxima aspiració d'un home és d'ésser vell mateix, cal que reconeguem que som ben poc fel·lçons i, encara, d'una manera il·lusòria.

La major part de la nostra verídica història humana, és la narració dels fracassos o de les claudicacions i renunciaments de cadascú.

Unes senzilles estadístiques acabaran de fer comprendre aquestes veritats elementals. Suposem la vida d'un ésser corrent; la longevitat normal és de seixanta anys.

Uns dies amb altres, dormim vuit hores; és a dir, la tercera part de la nostra vida s'inverteix dormint; ja tenim que l'home normal només viu quaranta anys de vida desperta. La seva consciència, pràcticament, és suspesa durant vint anyades.

D'aquests quaranta anys encara n'hem de restar vint més; car treballam vuit hores diàries, si ja no fa. La vida independent s'ha reduït a vint anys. Però encara cal afinar més.

Cada dia les nostres necessitats corporals (menjar, etc.), se'n duen dues hores: és a dir, que cinc anys de la nostra existència es passen satisfent obligacions d'ordre purament bestial.

Ja tenim la vida, nua i crua, la Vida amb majúscula, que no és més que de quinze anys, en un home de seixanta.

I aquests quinze anys, calculant que per cada alegria escamen dues penes, es descomponen en deu anys de patiment i cinc de joia.

Cinc anys que es formen d'aquell parell d'horetes que cada dia ens fugen en projectes nous i faldòries benaurades.—R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Un altre regidor esportiu?

Per Sant Martí corre l'espècie que a la vigília de les eleccions del 12 d'abril, el radical Santamaria va dir que, si sortia regidor, regalaria un nou camp al F. C. Martinenc, i faria construir un casino nou. El pressupost del camp era de 150,000 pessetes, i el del casino de 100,000.

No se sap si ha estat perquè s'hagi confirmat el rumor, però es dona el cas que el F. C. Martinenc ha fet unes reformes molt importants en el seu camp, que han costat a algú — no s'ha dit exactament a qui — una pila de pessetes.

No estaria malament que el senyor Santamaria a última hora ens hagués resultat un regidor esportiu.

Avantatges d'ésser diputat

El senyor Josep Sunyol i Garriga, diputat per la circumscripció de Barcelona, obligat per les exigències del càrrec, fa acte de presència a tots els balls de festes majors del seu districte. I també obligat per les exigències del càrrec, es queda, totes les totes, per tal que les puguin ballar les filles de l'alcalde de cada localitat.

Però no les balla pas ell, sinó que per fer les evolucions de reglament per la sala, delega el senyor Salvador Abril, administrador de La Rambla, que l'acompanya a totes les festes majors, i que sembla que ha d'ésser el futur diputat provincial pel mateix districte.

La majoria de les vegades, però, el senyor Abril tampoc no pot resistir el tren forçat d'un one-step i ha de recórrer a algun jove amic que el tregui del compromís ballant la repetició.

De manera que el diputat paga les totes i els altres les ballen. O dit en altres termes: el senyor Sunyol talla el bacallà i els altres se'l mengen.

Segueixen els avantatges

A Masquefa, per la festa major, el diputat Sunyol i Garriga va anar a l'envelat, i quan va ésser l'hora de subhastar la toia, va complir religiosament amb els deures del càrrec. De bon principi la cosa no es presentava malament, i tots els símptomes feien pensar que el diputat se n'escaparia amb menys de cinc duros. Però tot de sobte, de la llotja del costat de la que ell ocupava, va sortir una veu que va oferir per la toia una quantitat més crescuda. Naturalment, el diputat Sunyol i Garriga va veure's obligat a superar l'oferta, però com que els seus veïns hi tenien tant o més interès que ell, la toia va anar pujant de preu i en pocs moments va arribar a setanta pessetes.

Aleshores els acompanyants del diputat van decidir-se a parlamentar amb els seus competidors, als quals feren compondre les raons que tenia el senyor Sunyol i Garriga per voler-se quedar la toia de totes passades. Una vegada aclarit aquest particular, la toia quedà adjudicada per les 70 pessetes esmentades, que va pagar el senyor Sunyol. I per tal que tothom quedés content, a l'exfolista de l'Espanyol, De Mur, que era l'altre interessat, li van deixar ballar tota la repetició amb la filla de l'alcalde.

Portugal revolucionari

Amb motiu de les noves de Portugal, que ha intentat una altra revolució per l'estil d'aquelles a què ens té acostumats, recordarem que anys endarrera va ésser fixat en la Plaça do Rocio, un cartell que deia textualment:

«Hom convoca per dimecres, a les deu del vespre, en aquesta plaça, tots els que van pendre part en la revolució passada.»

Aquest cartell, fixat en la plaça central de Lisboa, que és com si diguéssim la Plaça de Catalunya en relació a Barcelona,

va ésser llegit per amics nostres que formaven part de la comissió municipal de la nostra ciutat, que va anar a la capital de Portugal per tal d'inaugurar una exposició d'art català.

Aquesta comissió va ésser invitada per un ministre d'Estat que va donar tota mena de facilitats perquè els catalans anéssim a Lisboa. Doncs bé, aquest ministre al qual teníem d'estar agraïts, en arribar la comissió a Portugal, ja no hi era... No es tractava de dimissió. Havia estat assassinat.

No cal dir que un dels actes de la comissió catalana a Lisboa va ésser anar-li a portar una corona al cementiri.

Home previngut

En baixar del cotxe que el portà a Camprodon, el campió hispano-alemany E. Maier portava, a més a més de les seves maletes, deu o dotze raquetes per a jugar el concurs que, dit sigui entre parèntesis, només havia de durar tres dies.

Un amic seu, en veure'l amb tantes raquetes, li preguntà:

—Vols dir que no en portes massa?

—No en tinc ni per començar — va contestar el cosmopolita jugador.

Efectivament. En acabar el concurs, en el qual Maier va guanyar totes les proves, solament havia trencat una corda d'una raqueta.

No sabem si va utilitzar la resta del mostri.

La senyora monàrquica

El Club Camprodon conta dintre de la Junta amb un «Jefe de Material» exemplar. El senyor Tort, persona en qüestió, arriba a complir el seu deure amb un zel extraordinari.

Durant el passat concurs, van hissar-se diàriament les banderes, catalana i republicana; i un cop plegades i disposades per guardar, va ésser el senyor Tort qui sota el braç duia l'ensenyà republicana. Una senyora, de la qual no volem dir el nom, va dir-li:

—Senyor Tort, que se ensucia usted!

El bon senyor mirava a dreta i esquerra sense entendre la broma.

—Sí, hombre, sí; con la bandera republicana — va respondre la dita senyora.

Flaquer orador

Pel que es veu, malgrat trobar-se en ple Pireneu català, l'ambient que es respirava a Camprodon semblava de Pireneu castellà.

Com a fi de festa, es va celebrar un sopar a l'americana en honor dels jugadors. Va oferir el sopar el senyor Massot, que estava disposat a donar una conferència sobre esport i ciutadania. No pogué complir el seu propòsit; les interrupcions foren moltes. L'orador es va molestar i la cosa va acabar amb quatre frases i una certa contrarietat per part d'En Massot en veure que no els podia col·locar el discurs. Però fins aquí tot va anar relativament bé: no cal dir que l'ex-regidor de l'ex-Ajuntament va parlar en català. L'escàndol màxim va ésser quan En Flaquer, com a jugador, es va veure obligat a contestar. Va començar així:

—Señores, tengo muy poca confianza en este discurso.

Aquí es va sentir un crit de: ¡Viva Burgos! que va fer que tota la concurrència esclafís a riure. En Flaquer, bastant flemàtic, va continuar:

—Ustedes verán, a medida que yo hablo, lo poco que sé hablar.

El que va seguir, no ho entenguérem. Algú ens va dir que demanava diners per un Hospital; nosaltres sentíem uns crits de: «Que parli en català!», altres de: ¡Viva Madrid que es mi pueblo! que foren correjats pel públic i feren que no sentíssim més a l'orador.

Cal advertir als lectors que En Flaquer és fill de pare català i que parla català. Naturalment, el seu constant contacte amb l'aristocràcia li ha fet creure que parlant castellà està millor.

Piquiponiana

Al senyor Pich li agrada, com és notori, intervenir en la confecció dels seus diaris. Però no creieu que s'encarrega solament d'aquelles notes que afecten a «nuestro ilustre amigo don Juan Pich y Pona». Ara li ha entrat la dèria d'orientar, fins i tot, la pàgina de cinema.

Heu de fer-la més maca, aquesta pàgina — li deia a En Màrius —. Sobretot que hi hagi força «retratos» d'estrelles... d'estrelles del filmamiento — va fer, oportunistament, per arrodonir la frase.

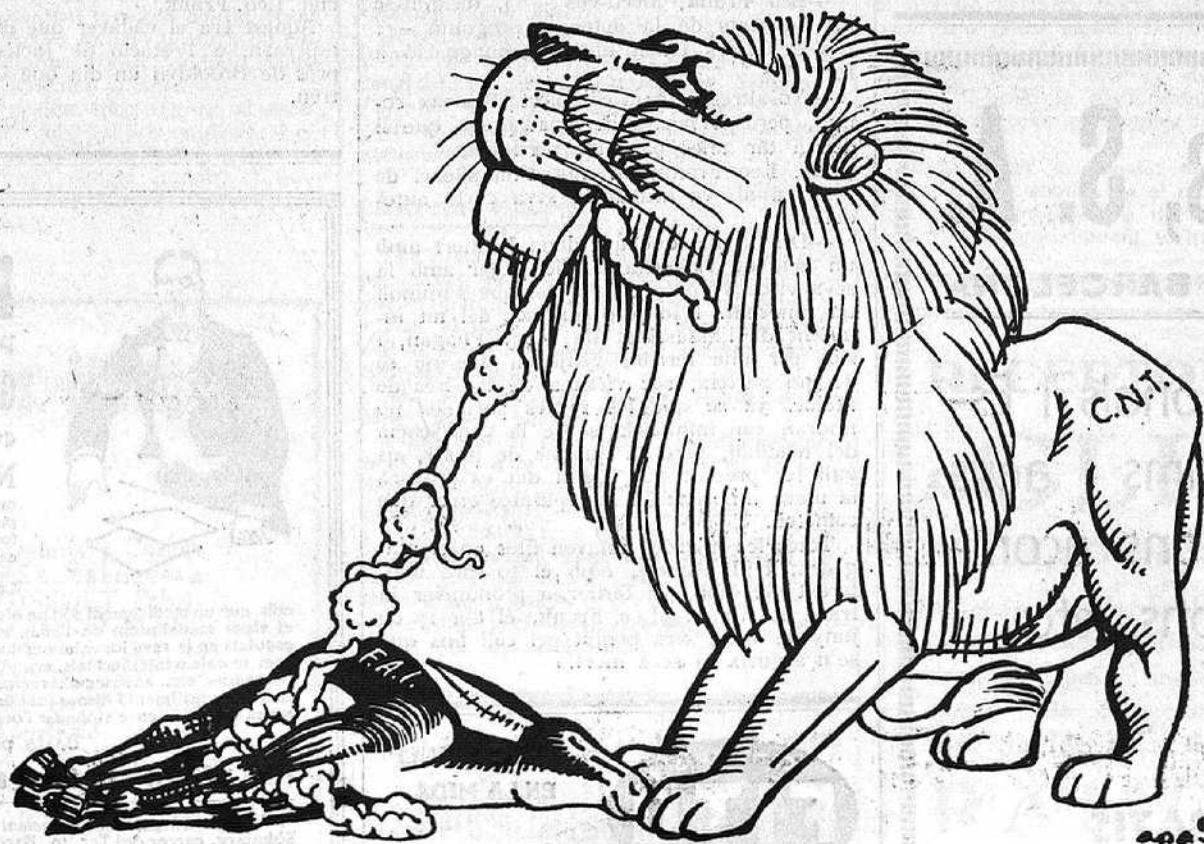
Un rècord

La vaga de metallúrgics ha estat resolta, com saben els nostres lectors. La resolució, però, ha estat extremadament laboriosa. El senyor Anguera de Sojo va entaforar patrons i obrers al Govern civil per a matar l'afer d'una manera definitiva.

Calgueren divuit — divuit — hores de conversa perquè es possessin d'acord. Presentint això, sens dubte, la nostra primera autoritat governativa va fer posar a l'abast dels parlamentaris unes caixes de tabac.

S'han fet, naturalment, càlculs. I, contra el que podia suposar-se, el rècord de la captura de cigars fou batut per un distingit element de la classe patronal. Que va fumar-se, ell tot sol, no menys de deu pursos.

Sembla que, si més no, va signar les bases per agraïment.

—Brrr...!! I que és dolenta la carn de ruc!

MIRADOR INTERNACIONAL

La crisi anglesa

Potser anys endarrera, un fet com la crisi ministerial anglesa no hauria mantingut tant l'interès de tot el món. Però actualment pertot és més sentida la solidaritat que uneix tots els Estats, més que més tractant-se d'una crisi que té les seves causes en la interdependència econòmica en què després de la guerra viuen els països.

Fins no fa gaire, Anglaterra exercia en el món una doble hegemonia, naval i financiera. La naval ha estat la primera de desaparèixer; mantenir la segona—és a dir,

laborista, que no volen sentir parlar de reduir les indemnitzacions als sense feina. A més a més, part dels laboristes, els que segueixen Snowden, són resoltament lliurecanvistes.

En aquesta situació difícil, Mac Donald intentà, el 23 d'agost, conduir a una solució comuna els caps de l'oposició i els ministres que no acceptaven les condicions dels liberals i els conservadors per col·laborar a un gabinet laborista de nom, però sense la total confiança del partit. L'endemà, el rei

El públic davant de Palau el dia de l'entrevista del rei i Mac Donald

la superioritat de la lliura esterlina sobre totes les altres divises del món—, ha exigit grans sacrificis financers i econòmics que han abocat a fer retrocedir la indústria britànica del primer lloc que havia guanyat el segle passat. Els esforços exigits per sostenir aquesta indústria defallent, afegits a la greu qüestió de les indemnitzacions als sense feina, han minat de tal manera les tradicionals sòlides finances britàniques, que aquestes s'han vist seriosament amenaçades l'endemà de la crisi alemanya.

Aquest fet, nova demostració de la interdependència econòmica, es va revelar als no iniciats durant la reunió de la segona conferència de Londres. En els cinc anys darrers, Alemanya ha manllevat sobre 16 milers de marcs, que en llur majoria ha rebut d'Anglaterra i dels Estats Units, però amb la diferència que aquests deixaven diners seu, i aquella deixava diner que havia rebut en dipòsit de tot el món. Quan a Londres han començat a produir-se retirades de fons i Anglaterra ha hagut d'exportar or, hom s'ha adonat que aquest metall estava molt mal repartit, i la teoria de lord Abernethy, segons la qual tota la culpa de la situació financiera anglesa la té l'acumulació d'or per part dels Estats Units i França, havia de derivar-se en l'actitud de Montagu Norman, governador del Banc d'Anglaterra, defensant la teoria alemanya que el redreçament d'Europa no era possible sinó anul·lant les reparacions de guerra.

Tots aquests elements han conduït Anglaterra a acceptar un crèdit franco-americà de 50 milions de lliures esterlines, per planar cara al déficit del pressupost, que, segons el report May sobre les economies, seria de 120 milions. Aquest report suggeria mitjans d'arribar a estalviar 96 milions, però a costa de disminuir en prop de 70 milions les indemnitzacions als sense feina.

Arà bé, un gabinet treballista, elegit sobretot pels obrers, no podia imposar a la classe obrera la major part del sacrifici necessari per restablir l'equilibri del pressupost. Així, fins l'oposició conservadora ho comprenia, perquè si ella hagués ocupat el poder, segurament no s'hauria arriscat a aquesta impopularitat.

Tampoc no s'ha mostrat viable la solució d'augmentar els impostos—és a dir, imposar noves taxes als rics—, perquè sembla que s'ha arribat a un límit passat el qual és paralitzant a la indústria.

Mac Donald es troba, doncs, amb l'oposició dels liberals si taxava els productes importats; amb la dels conservadors, que creien insuficients les economies que proposava; amb la dels sindicats, la força del partit

convocava al mateix temps que Mac Donald, Baldwin i Samuel. S'iniciava el trencament del ritme tradicional de la política anglesa. La gent que creuen que el govern per partits és un luxe dels temps pròspers han guanyat. A Anglaterra s'ha format un gabinet nacional, de dinou ministres, dels quals només deu són ministres de gabinet:

Henderson sortint de dimittir

quatre laboristes, quatre conservadors i dos liberals. Els ministres laboristes, Mac Donald, Snowden, Thomas i lord Sankey, arriben a l'hostilitat del seu partit, sacrifici encara més de remarcar en Snowden, ineficaces en molts punts amb Mac Donald.

La fracció més considerable del laborisme segueix Henderson, que segurament serà el cap de l'oposició a la Cambra dels Comuns, on Mac Donald només comptarà amb una cinquantena de diputats.

Ens trobem davant d'una escissió del partit laborista? En el pròxim congrés de Bristol es decidirà segurament. En el cas que l'escissió es produís, tindria, és clar, conseqüències importants. El gabinet actual només té la missió d'equilibrar el pressupost i pendre les mesures de salvaguarda financiera que calgui; completa, com més ràpidament millor, aquesta missió urgent, haurà de deixar el seu lloc a un gabinet normal, per la qual raó és probable que abans de finir l'any hi hagi eleccions generals. Si el partit laborista s'hi presentés dividit, la victòria seria probablement pels conservadors, i fora reprès el joc alternat dels partits anglesos.

Mentrestant, el problema de restabliment de la normalitat financiera anglesa, que havia passat de solament tècnica a política, torna a ésser tècnica. Així i tot, no deixarà de trobar dificultats d'ordre polític, donada l'heterogeneïtat composició del gabinet.

Però si hi ha una cosa segura al món, és el patriotisme dels polítics anglesos, i en ell cal confiar per al bé de tots. Mentre un sol Estat d'Europa estigui malalt, el món no marxarà bé, i l'equilibri britànic és una necessitat mundial.

Mirant a fora

La frase

Naturalment, la frase de la crisi anglesa l'ha pronunciada Mac Donald. Potser no l'ha pronunciada, però passarà a la història com si ho hagués fet:

—A l'escola del poder, no hi ha mestres, només hi ha alumnes. I no és bo ésser el primer de classe!

El més disgustat

Sembla que l'home més disgustat amb les aventures polítiques angleses no és cap anglès, sinó el diputat socialista per Narbonne, Léon Blum. En saber que Mac Donald havia format un gabinet nacional, l'home es desfeia en imprecacions.

—El que havia de fer era la lluita electoral, i se n'hauria sortit amb la victòria. I si hagués dubtat de l'èxit, donar vacances a la legalitat... Però formar i presidir un govern d'unió nacional!

I, després d'una pausa:

—Ben mirat, un home que accepta vestir de calça curta per anar a Palau, ja ens ho podem pensar que acabaria malament!

Simplicitat

Però Blum ignorava que Mac Donald, el diumenge que hagué de consultar amb el rei, fou criticat perquè anava d'americana i barret fort, i encara, fumant la seva pipa de bruc. Qui sap si trobà que aquesta darrera eina no lligava amb el copall de protocol. D'altra banda, Baldwin també es presentà a Palau d'americana i amb la pipa a la boca. Potser deu anys enverà s'hauria jutjat admissible presentar-se al rei d'altra manera que de jaqué i copall. Però sembla que Jordi V, davant la urgència de trobar una solució, decidí no mirar prim en qüestions d'etiqueta.

Els seus motius

Arthur Henderson, que no ha volgut formar part del gabinet Mac Donald perquè no ha acceptat una disminució de les indemnitzacions d'atur forçós, ha dit, justificant la seva actitud:

—Per pocs pènnies, no vull renegar en cinc minuts d'un passat com el meu.

L'agonia del "week end"

Des de 1917, la Borsa de Londres està tancada els dissabtes. En època de negocis, hom feia circular per la City tot de peticions demanant que fos oberta tal dia, que sovint eren rebudes amb indignació.

Aquí que el marxisme és complet, la Borsa decideix de treballar altre cop els dissabtes. Es tracta de demostrar que la gent de la City donen exemple d'abnegació sacrificant el week end a les exigències de la crisi.

Però aquest exemple perjudica el petit turisme, sobretot pel litoral anglès, ja molt castigat aquest estiu pel mal temps. De totes maneres, l'humor dels borsistes ha trobat en això una nova manera de manifestar-se. La setmana passada van sortir alguns cartellots enganxats a la pissarra o a les columnes del Stock Exchange. Un oferia a baix preu un vestit de golf i unes pilotes quasi noves. D'altres demanaven rellogats per casetes de camp.

L'assassinat d'Erzberger

Dimecres 26 d'agost es commemorava a Alemanya el desè aniversari de l'assassinat d'Erzberger, víctima del nacionalisme alemany.

Aquest home coratjós, que en 1917 reclamava una pau sense aneixons, rebé de Hindenburg, després de la desfeta, l'encàrrec de firmar l'armistici.

El 26 de gener de 1920 fou objecte d'un primer atemptat: un estudiant d'origen noble el ferí.

L'any següent, el 26 d'agost, mentre es passejava pels voltants de Griesbach, Selva Negra, dos racistes, Schultz i Tillesen, el mataren a trets de revòlver.

«Quan caigué estès a terra—escriu Gumbel en Els crims polítics a Alemanya—, els assassins següeren descarregant llurs armes per assegurar-se de la seva mort. Erzberger rebé dotze bales en total.»

Els assassins s'escaparen de la justícia. Refugiats a Hongria, no fou mai demanada llur extradició. Com que se n'havia perdut tot rastre, pels medis nacionals sorgien vividors que, fent-se passar per ells, obtenien algun diner.

Anys després, en 1925, un redactor del Völkischer Kurier escrivia: «El comerç que consisteix a fer-se passar per Schultz i Tillesen és molt lucratiu, perquè és molt gran el nombre dels imbècils i de la gent mancada de tot sentit crític.»

Història escocesa

Les històries escoceses abunden tant com les jueres, però no són tan conegudes, perquè el jueu està més escampat pel món.

Dos escocesos viatgen a bord d'un vaixell a punt d'ensorrar-se i es preparen a tirar-se a l'aigua.

Mac Pherson, que no sap nedar, diu a Mac Carthy, que en sap:

—Lloga'm el teu vestit dels diumenges: si el deixes a la cabina, el perdràs. Si me'l llogues et daré deu xilings.

—En vull vint—diu Mac Carthy.

—Està bé. Tracte fet.

—Però per què tens tant d'interès a posar-te el meu vestit dels diumenges per tirar-te a l'aigua?

—Perquè així—ja Mac Pherson—estic segur que em salvaràs...

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

EUROPA CENTRAL

La pau de Buda

Aquella tarda dominical havien de venir a cercar a l'hotel, segons el programa del Congrés i segons un membre del Comitè hongarès ens havia notificat, per a anar en excursió al Mont Sant Joan, als voltants de Budapest. Què va ocórrer? Ho ignorem. El cert és que ningú no va venir, i que vàrem haver de sentir aquella gradual i gairebé pueril decepció que s'experimenta en casos semblants, davant el temps que fuig i la certitud que s'acosta. Però no és pas tan difícil de comportar-se quan un

cultor, contrastava amb la pau de l'indret i amb la joia que duiem a l'esperit. Què hi feia allà aquella imatge dolorosa? Beethoven havia viscut potser en aquella casa, alguna època de la seva vida cruel? Unes paraules ho explicaven, però eren en hongarès. Hi havia un guàrdia palplantat una mica enllà, al mig del carrer. Ens hi vàrem acostar: no parlava l'alemany: ja no el parlava, perquè no devien ésser tan llunyans els temps en què un fenomen semblant devia ésser introable a Budapest,

Al fons Buda, a la dreta Pest

hom es troba en una gran ciutat, encara mig inconeguda, atractiva, amb un temps primaveral que, si hi hauria fet deliciosa l'excursió projectada, podria també aureolar graciosament alguna més modesta excursió ciutadana.

Vàrem decidir pujar a la muntanya del Palau Reial, al peu i damunt de la qual està bastida la ciutat de Buda, el nucli primitiu de Budapest. Tallada gairebé a pic damunt del Danubi, és tota cenyida de jardins i coronada pel palau reial. Amunt per l'avinguda zigzaguejant, rebent l'aire fresc que el taxi desplaçava, veient que els escassos vianants seguidors de la mateixa ruta eren, gairebé tots, parelles d'enamorats, vàrem tenir tot seguit la impressió que anàvem cap a un bon recó de món. Efectivament: anàvem a la pau de Buda, augmentada, probablement, i polida per la festivitat de la diada.

Un dels bons reconcs del món, net, endregat, silenciós, amb un palau reial opulent, amb una església gòtica policromada, amb cases clares en llur vellúria, i amb un bastió o miranda monumental des d'on es descobreix un panorama inoblidable: això era el planell d'aquell turó que acabàvem de petjar tot baixant del taxi. L'interior penombrós del temple—Església de la Coronació, —amb la seva policromia profusa envaint-ho tot: murs, columnes i voltes, produeix una sensació estranya, d'un misticisme dens i diademat. Pensem en els grans sants hongaresos: Sant Esteve, Sant Ladislau, Santa Elisabet i la santa gentil Isabel de Portugal, la filla de Pere el Gran, neta de Violant d'Hongria. Enlloc no hem sentit la sabor del misticisme d'aquest poble d'invasors convertit en baluard del cristianisme enfront dels turcs, com dins aquesta església singular... Enlloc, si no és tot esguardant les multituds que s'acorrueu cap a la cova del mont Sant Gellert, i hi entonen cànctics a la Verge, allí, ran del Gran Hotel sumptuós del mateix nom i del seu bany plasticista i mundà. Si callessin els cànctics, no arribarien potser a la cova santa les notes de l'orquestra frívola?

Al Bastió dels Pescadors, tot misticisme s'esvaïa. Era l'espectacle senzill i intrascendent de la petita burgesia de Budapest, que anava a passar unes hores a l'aire lliure, voltada de silenci reposador i d'un panorama infinit; era el menestral mudat amb els seus petits, els estudiants amb les gorres característiques, les noies amb llurs cabells d'una rossa esblaimada i amb llurs veus guturals. Tot plegat, però, gent escassa, poc renouera, que no torbava la pau exquisida del lloc, ans l'accentuava: la parella que posava seriosament davant l'aparell fotogràfic, la família que jugava a cartes damunt del cotxe del bebè, el senyor que llegia greument... Era dolc, recolzats a la barana, aspirar la pau amb l'aire que pujava embaumat de talls en flor, sentir la plujadissa dels pardals, anar recorrent amb la mirada la faixa lluent del Danubi, allà baix. Els grans edificis de Pest a la seva vora esquerra, la ciutat nova, amb els seus bulevards d'aire parisenc, els seus vastos jardins, i enllà la plana hongaresa que el laboreig parcella en amples feixes multicolors.

Tornant per la soledat dels carrers de Buda, ens va sobtar, en el mur d'una casa, una placa amb l'efígie de Beethoven. La seva faç, exageradament torturada per l'es-

i més en un dependent de l'Estat. Encara avui la major part dels agents o guàrdies coneixen l'alemany, almenys el parlen tots els altres als quals ens vàrem adreçar en els nostres dubtes de foraster. També el parla la gent culta, però rarament la gent del poble.

Dos clergues avançaven pel carrer, i el guàrdia, sollicit, va sortir-los a l'encontre. «No, no», feren amb signes els dos reverends, tot acostant-se. Em sorprenia la seva gesticulació excessiva. Però des que varem constatar que llur intervenció havia d'ésser en alemany, van encalmar-se, i amb maneres suaus, que contrastaven amb la gesticulació precedent, i amb una veu avellutada, entre confessional i pedagògica, l'un d'ells va fer:

—Doncs diu que abans, aquí, hi havia el teatre reial i que Beethoven hi va dirigir un concert.

Només un?—vaig fer jo, que volia de totes passades que Beethoven hagués restat més de temps en aquells indrets.

—Un... o més, més—va replicar el reverend, no massa segur i com defugint responsabilitats.

Vaig restar encara uns moments mirant aquella efígie. Un següent d'autos passant joiosament a la meua vora, me'n va disrèure. Unes noces. No era solament la blancor de la flor nupcial, era tot el cotxe dels nuvis guarnit de flors blanques, en una profusió ingènua, enternidora i una mica cursi.

Vaig passar per davant del palau reial. Era tard per a visitar-lo. A través de les reixes vaig acontentar-me de mirar el jardí. En conservo una sensació, dolcíssima, d'ordre, i com una taca vermella d'una estesa de flors, tot sobre el fons d'una paraula, que em repellia: Habsburg.

Un ascensor, que semblava mig abandonat, va baixar-me, tot grinyolant i trepidant, d'aquell planell de pau on havia passat un parell d'hores felices.

FERRAN SOLDEVILA

AIGUA DE ROCALLAURA

A DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litíasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

De-maneu sempre **CAFIASPIRINA** Però mai un remei contra el dolor

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telèg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73615

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 %, DE PURESÀ, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BÚFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

RECEPTOR RADIO «CLIMO»

DIRECTE A LA CORRENT SENSE ANTENA

Màquines parlants elèctriques per salons i grans locals públics. — Discos. — Accessoris de Ràdio i material elèctric en general. — Demostracions diàries. — Receptors de les més acreditades marques

Consell de Cent, 266
(entre E. Granados i Aribau)
Telèfon núm. 23058
BARCELONA

RAMON CLIMENT

EL CINEMA

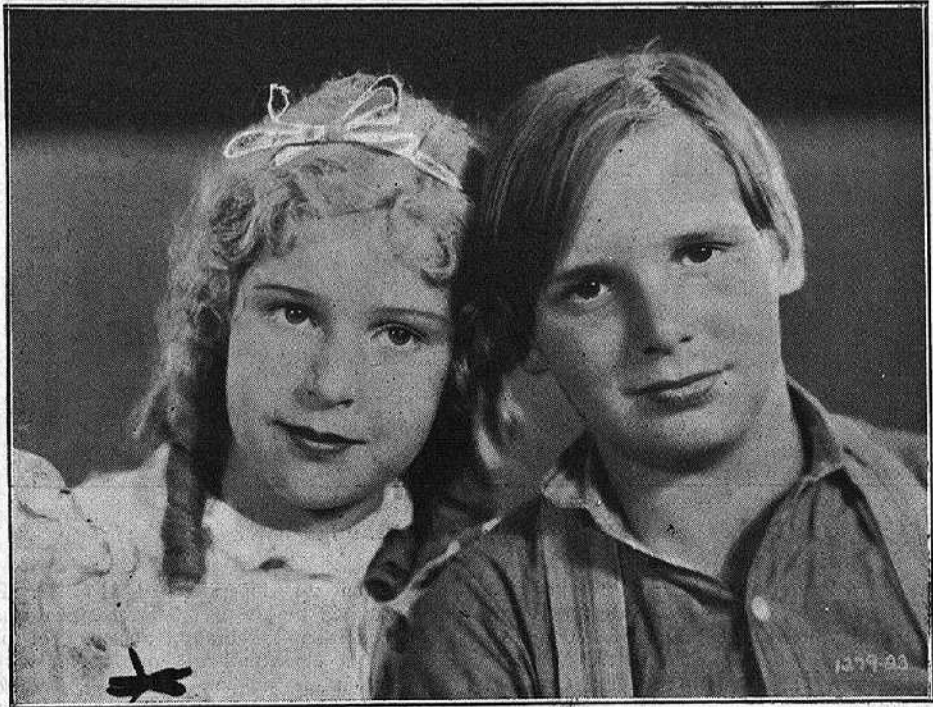
La pròxima temporada

II

En el nostre article anterior dedicat al material disponible per a la pròxima temporada, ens afanyàvem a destacar-ne els dos grans films *Tabú* i *Trader Horn*, dues obres que reuneixen ensams la ficció i el document. Es d'esperar que aquesta classe de films, que tanta acceptació comencen a tenir entre el públic, compti en la pròxima

Harold Lloyd es dirigeix ell mateix en *Ai! que caic* i Erich von Stroheim fa el mateix en *Lluna de mel*, segona part de *La marxa nupcial*. No cal dir que la tal lluna de mel no és de mel sinó en un sentit figurat del més pujat contrast.

El notable director William K. Howard, molt notable encara que molt desconegut, presenta un film de *gangsters*: *Cabines de luxe*, que té per marc l'Oceà, i un film amb

Mitsi Green i Jackie Coogan en «Tom Sawyer»

temporada amb altres títols. Per avui només avançarem el títol de *Ringo*, film degut a E. Schoedsack, l'autor ben conegut de *Chang*.

Estem segurs que no faltaran en la pròxima temporada els purs documents, per bé que avui sigui massa aviat encara per

Edwina Booth, de «Trader Horn»

saber quins seran. Tornant de ple als films d'exploració corrent, heus ací alguns títols que cal des d'ara retenir, al costat dels que escrivim en l'article anterior.

Joseph von Sternberg presenta dos films, els dos amb Marlene Dietrich, *Marróc* i *Fatalitat*, el primer amb Gary Cooper i el segon amb Victor Mac Laglen.

Veurem dos films inspirats per Mark Twain, *Un ianqui en la cort del rei Arthur* i *Les aventures de Tom Sawyer*. Jackie Coogan és el Tom Sawyer.

La revelació més important de l'any com a director serà probablement Mamoulian, que amb *Carrers de la ciutat* ha fet, segons tothom que l'ha vist, una obra mestra formidable.

EL MÉS GRAN ASSORTIT DE
LLIBRES

FRANCESOS

CASTELLANS

ANGLESOS

ITALIANS

els trobareu
a l'antiga

Llibreria

Francesca s i 10 Ram-
bla del Mig

**TOMMY té el gust de
participar a la seva
nombrosa i distingida
clientela que des de pri-
mer de setembre s'ha
encarregat de la direc-
ció del Bar-Restaurant**

"WIEN"

RONDA DE LA UNIVERSITAT, 24

Ch. Farrell titulat: *Amor sense fronteres*. Janet Gaynor, després d'haver-se abstinut una curta temporada, torna no menys que amb tres produccions, una d'elles inspirada en la coneguda novel·la *Papà comes llargues*.

Frank Borzage presenta Sally Eilers en *Ansies de vida*. John Ford, un film també d'assumpte marítim: *Mar de fons*, que tant de bo ens fes pensar en la seva obra mestra anterior: *Submarí*.

D'Irving Cummings hi ha un film: *Ciutat de l'argent*. No devem oblidar que després de *Sola el frac*, Cummings mereix la nostra atenció.

Com que la pròxima temporada hi haurà molt de personal nou i—particularment en la Paramount—debutos de directors, es fa difícil orientar-se davant de certes llistes de títols, cada un dels quals és una incògnita. De totes maneres és animats que donem encara a continuació alguns títols més, que les fotografies, els arguments i algunes referències desinteressades ens recomana especialment.

Dos films amb Nancy Carroll: *Stolen Heaven* i *L'àngel de la nit*, aquest darrer obra d'Edmond Goulding.

Dos films amb Gary Cooper: *Caravanes bèl·liques* i *Accepto aquesta dona*.

Tindrem l'acostumada opereta d'Ernst Lubitsch amb Maurice Chevalier, el qual ha fet també per aquesta temporada un film amb Ludwig Berger titulat *Petit Café*, tret de la coneguda obra de Tristan Bernard.

Recordem una vegada més, per acabar, la producció russa. Tots aquells títols, avui dia ja clàssics, *La fi de Sant Petersburg*, *La Terra*, *La línia general*, *Octubre*, etc., són a Barcelona, i si no hi ha dificultats, com és de suposar, no hem de dubtar que cada un d'aquests títols serà un esdeveniment més o menys important.

Hauríem volgut, tal com vàrem prometre, ocupar-nos ara dels films parlants en castellà. Són tan nombrosos, l'experiència de l'any passat fou tan amarga, en línies generals, que no estem gaire engrescats a copiar-ne títols. Fóra una feina per nosaltres sense convicció.

David Howard ha fet un altre film per la Fox; Navarro alguna cosa sobre *La casa de la Troya*, la novel·la de Pérez Lugín; Martínez Sierra un film titulat *Mamà*. Hi haurà dobles de Clive Brook i ens diuen que un film d'Imperio Argentina titulat *Cuando te matas* és un èxit de direcció. No volem dir res més per avui. Hem avançat amb tota bona fe uns quants títols que ens han semblat constituir la base més garantida de la temporada a punt de començar.

J. P.

Ja ho sabeu...

—que *Arrowsmith*, de Sinclair Lewis, ha estat filmat per encàrrec de Samuel Goldwyn, amb Ronald Colman en el paper de protagonista?

—que Vilches ha pregat a Marlene Dietrich que es digni figurar en un dels seus films *hispanoparlants*?

—que King Vidor ha rodut les escenes de *Street Scene* amb el mateix ordre en què realment es succeeixen? Dreyer havia fet el mateix amb la seva *Joana d'Arc*.

—que Amalia de Isaura, ben coneguda entre el públic de *varietés*, ha estat contractada per la Paramount i treballa ja en un film titulat *La pura veritat*? La pura veritat dels films fets a Joinville ja la sabem.

—que Howard Hawks roda actualment un film titulat *Scarface* sobre els *gangsters* americans? Els nostres lectors ja saben les excel·lències del tema que segons opinions estrangeres ha donat una obra mestra amb el film *Escenes de carrer*.

PANORAMA

Les repeses

Dels films passats com a repeses darrerament, volem senyalar primer que cap altre *La porta tancada*, i això perquè quan s'estrenà no tinguérem l'ocasió ni l'espai de parlar-ne. És un film de Georges Fitzmaurice, que sense ésser cap cosa excepcional, es veu amb gust, especialment en la seva segona meitat. Film parlat, l'hem vist ací sense gros inconvenient, sincronitzat amb discos. Bona sincronització, tant com a qualitat de so, com a tria de música. L'únic que podríem retreure és que la tria és restringida i ha estat utilitzada en altres films de la mateixa marca, que és la dels Artistes Associats.

Deiem que sense gros inconvenient l'hem vista muda. Hi ha un fragment ben llarg, concebut en el mutisme més perfecte, fragment que segueix al tret que el marit que es creu trait dispara contra l'amant en la cambra d'hotel d'aquest darrer.

Hem pogut veure *El patriota* i *La fèrrega domada* i ens hem abstenut de veure *Templació* de Greta Garbo i *Sang en les ones* perquè estem convençuts que no hauríem pas millorat l'opinió que tenim d'aquests films.

Estrelles orientals

Qui ho havia dit que Sessue Hayakawa era mort? El gran actor japonès, un dels veterans de la pantalla, filmarà aviat *The Daughter of the Dragon*.

La protagonista femenina d'aquest film serà Anna May Wong, l'actriu xinesa, encara que nascuda a San Francisco de Califòrnia. Anna May Wong, després d'un viatge per Europa, ha tornat a Hollywood amb un perfecte accent anglès. Quan fa alguns anys, es presentà des d'un escenari al públic britànic, la crítica anglesa reprotxà, en efecte, l'accent nordamericà adquirit en la seva infància passada a Amèrica. S'ha corregit d'aquest defecte, i ara és la crítica americana la que li reprotxa l'accent anglès. (Ja fa un quart de segle, Oscar Wilde feia notar que un dels temes de conversa de la bona societat nordamericana era la superioritat de l'accent ianqui sobre l'accent anglès.) Es veu que és molt difícil aconseguir a tothom.

Anna May Wong

D'altra banda, Anna May Wong té facilitat per als idiomes. Parla l'anglès i l'alemany. Durant la seva «tournée» per l'Europa Central, aquest hivern passat, rodà un film a Berlín, i el seu alemany era tan perfecte, que alguns diaris conceberen la sospita que es tractava d'un film sonoritzat mitjançant el *dubbing*.

El que potser resultarà, és que Anna May Wong no sap el xinès.

Més operetes

Sembla que els americans abandonen les operetes cinematogràfiques el mateix que les revistes que foren, en el principi del sonòr, els gèneres de més fàcil explotació. En canvi els europeus, i d'una manera especial els alemanys i hongaresos, dediquen encara al gènere una atenció preferent. L'opereta és una vella tradició en aquells països i no fóra res d'estrany que d'allí ens vinguessin més d'una obra notable.

Un dels compositors que treballa més en els *studios* cinematogràfics col·laborant en la confecció d'operetes és Robert Stole. D'ell sol hi ha a Barcelona ja tres operetes titulades: *Music-Hall*, *El secretari de Madame* i *Les alegres noies de Viena*.

Es innegable que el gènere opereta pot, el mateix que qualsevol altre, incorporar-se al cinema. Una vella matèria treballada en una novíssima forma. Veurem si l'any que ve serem més afortunats en aquesta forma de cinema del que ho hem estat fins ara.

"Les liaisons dangereuses"

Sembla que la parella Charles Farrell-Janet Gaynor deixarà d'actuar corporativament. El públic troba ja sense substància la figura del gegant enterrat davant la criatura minsa, una mica capgròs, amb una mirada de nina desaparecida plena de deliquescències. Altrament, Charles Farrell necessita una *partenaire* que s'avingui millor amb la seva fesomia. Janet Gaynor el convertirà en un ésser corpulent i rural, paregegants raptador de donzelles esquifides. Elevant la talla de l'enamorada, Charles Farrell esdevindrà un home normal. Podrà vestir-se de smoking i ballar valsos sense que la balladora deixi de tocar a terra. Això, diria un filòsof, sempre té un avantatge: la possibilitat d'igualar les mirades en una horitzontal de comprensió. L'estètica, per altra banda, no hi perdria pas gens.

L'actualitat a París

Tendències actuals del nou cinema

L'èxit internacional de *Les llums de la ciutat*, més que una demostració de les possibilitats actuals del cinema mut, ens ha portat—una vegada més—una mostra palpable i objectiva del geni únic i original de Charlie Chaplin. El fet que aquest film hagi tingut un èxit unànime no vol dir que el cinema s'hagi deturat en la seva marxa

aquesta magnífica captació de realitats i caigueren en el gènere teatral, domini per excel·lència del convencional per excel·lència. Aleshores sorgí l'època heroica on amb el sol títol de «film parlat» s'aconseguia de portar les masses als cinematògrafs. L'argot publicitari inventà frases rotundes i convincents: «100 per 100; all talking, all singing, all dancing». Els espectadors de bell antuvi restaren meravellats pels diàlegs, per les cançons, per la música, pel tancar i obrir portes, per les crides dels timbres... per tot allò que després els anà mo-
lestant i — en conseqüència — allunyant a poc a poc de les sales cinematogràfiques. La primera experiència estava feta i la primera raó apuntava directament vers altres fites.

René Clair realitzà *Sous les toits de Paris* i pogué comprovar-se que l'element essencial del teatre, només havia d'intervenir com element complementari de les imatges animades. El principi del «menys parlat possible» havia arribat, i la segona experiència—amb una segona raó afirmativa—denunciava una tendència nova en la qual s'atacava un cinema visual amb una gran quantitat d'efectes sonors. Entre altres moltes, aquesta fórmula té l'avantatge de conservar al cinema en el seu caràcter de cosa internacional (caràcter indispensable a tota producció d'obres fermes, poderoses, àmplies i capaces d'emocionar la humanitat sencera i no limitar-se a un grup d'homes amb un llenguatge i una sensibilitat per ells tots sols).

Però el fet de reduir al mínim les paraules no vol pas dir que calgui suprimir-les per complet o que hagin perdut llur virtut essencial. Com menys paraules s'emprin en la realització d'un film, majors dificultats sorgiran a llur distribució i major importància tindran després. Les noves tendències no exigeixen l'anul·lació de la paraula. En canvi exigeixen una gran disminució i una collocació encertada.

Per aquestes causes la paraula en el cinema adquireix proporcions d'importància suprema. Una sola frase és més difícil de construir que tota una cadena de diàlegs. El nou cinema exigeix una precisió matemàtica en la collocació de les paraules. Quan el cinema era mut, cada espectador posava en boca dels personatges una paraula, una expressió justa, el significat de la qual s'ajustava a la seva sensibilitat personal. Augusto Genina ha dit encertadament que la paraula suprimeix l'element de somni que hi havia en el cinema. De forma que amb el cinema parlat és l'autor de l'obra qui ha d'interpretar el sentit general de l'espectador. Des del moment en què es limita la fantasia col·lectiva, el realitzador ha d'acudir amb la paraula, amb la frase precisa, per evitar que cada espectador en faci una interpretació diferent. Heus ací el que és més difícil del cinema d'avui dia, i vers la conquesta definitiva d'això van enfocades les tendències actuals, amb les quals indubtablement s'assolirà el cinema del futur.

JUAN PIQUERAS

París, agost de 1931.

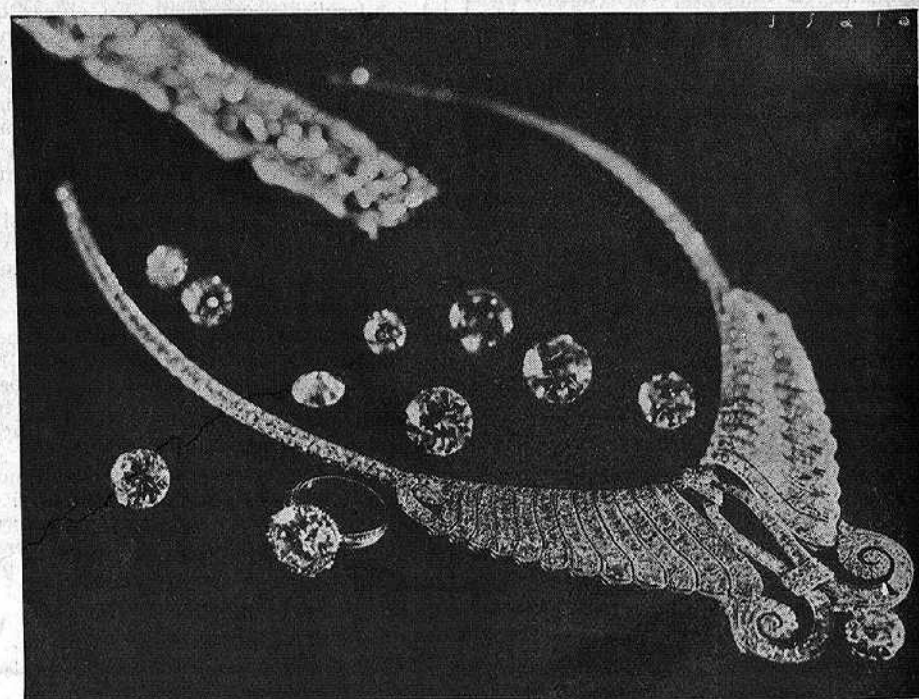

De «Les llums de la ciutat»

ascendent i que els seus animadors llençin una mirada retrospectiva a un punt de partida al qual no s'haurà de retrocedir mai. La situació és ben diferent. Mentre Charlie Chaplin prossegueix en la seva lluita entaulada contra el film parlat—ja no tan aïrosa d'ençà que s'ha vist que els moments més originals i més cinematogràfics de *Les llums de la ciutat* són de tipus purament i essencialment sonòr—, el cinema parlat va explotant els seus propis dominis i porta a l'espectador la fermesa de la seva posició més clara.

En el procés del cinema parlat s'han registrat diferents etapes que venen a cristallitzar ara en les seves noves tendències, afirmades i definides en un principi fonamental que tots els realitzadors de films formulen amb igual convicció i que nosaltres podríem qualificar com «el menys parlat possible». Aquest principi—basat en dues raons profundes, en dues experiències que pogueren resultar perilloses—ens portarà al trobament de si mateix amb una sola ullada per la història del film parlat. El desig d'oferir al cinema una major sinceritat, d'acostar-lo a les veritats de la vida, obrí el miracle de fusionar la paraula amb la imatge, de donar a l'orella una intervenció paral·lela a aquella de què fruïen en el cinema els nostres ulls. Aquest mateix desig és el que ens porta avui mateix a la conquesta del color natural i del relleu.

Amb tot, d'ençà que el cinema obtingué la paraula, tots els productors oblidaren

J. R O C A

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2